

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi

Viite: Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö 20.10.2015; TEM/1212/08.04.01/2015

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN LAUSUNTO FENNOVOIMA OY:N YDINVOIMALAITOSHANKETTA KOSKEVASTA RAKENTAMISLUPAHAKEMUKSESTA

Maa- ja metsätalousministeriö esittää oman toimialansa osalta lausuntonaan seuraavaa:

Maa- ja metsätalousministeriö viittaa aikaisempiin lausuntoihinsa ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta ja ympäristöselostuksesta Fennovoima Oy:n ydinvoimalaitoshankkeelle (MMM: 1910/41372013, 437/413/2014). Näissä ministeriö kiinnitti huomiota merivedenpinnan korkeuksiin ja voimalan rakentamiskorkeuteen, rakentamisen vaikutuksiin kalastoon ja kalatalouteen sekä voimalan käytön aikaisiin vaikutuksiin vieraslajeihin.

Rakentamislupahakemukseen liitettyssä arvioissa on huomioitu myös ilmastonmuutoksen aiheuttamien äärimmäisten sääilmiöiden yleistymisen ja merenpinnan nousun arvioitu vaikutus kylvän vuosisadan loppuun mennessä. Arviot perustuvat YK:n alaisen kansainvälisen ilmastonmuutospaneelin (IPCC) ennusteisiin sekä ilmastomalleihin. Fennovoimalle suunniteltava AES-2006-laitos mitoitetaan ulkoisia uhkatekijöitä vastaan niin, että sitä voidaan käyttää riittävin turvallisuusmarginaalein Pyhäjoen laitospaikalla ydinvoimalaitoksen käyttöään loppuun. Tähän liittyen maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että uusimmat tutkimustulokset liittyen Etelämantereen jääpeitteen sulamiseen viittaavat mahdollisesti entistä suurempiin vedenkorkeuksiin, jotka tulisi myös laskelmissa ottaa huomioon. Katsomme, että olosuhdekuvauksissa tulisi ottaa käyttöön viimeisin olemassa oleva tieto merenpinnan noususta.

Maa- ja metsätalousministeriö pitää hyvänä, että YVA-lausunnossaan työ- ja elinkeinoministeriö (2.6.2014, TEM/1965/08.04.01/2013) edellytti Fennovoimalta merialueen luontoa ja kalataloutta koskevia lisäselvityksiä, jotka tuli liittää hanketta koskevaan rakentamislupahakemukseen. Lisäselvityksissä arvioitiin ydinvoimalaitoksen toiminnan vaikutuksia mm. vieraslajien menestymiseen ja lisääntymiseen, hylkeiden vaelluskäyttäytymiseen ja viipymiseen Pyhäjoen merialueella, sekä kalatalouteen ja vaelluskaloihin.

Lisäselvityksen mukaisesti vieraslajien ei arvioitu lisääntyvän ydinvoimalaitoksen toiminnan vaikutuksesta. Lisäselvityksen mukaisesti kuitenkin ydinvoimalaitoksen toiminnan aiheuttama meriveden lämpötilan kohoaminen voi edesauttaa uusien kalalajien sopeutumista ydinvoimalaitoksen lähialueelle. Riskinä on myös uusien kalalajien levittäytyminen läheisiin jokiin. Vaikutus tehostuu ilmastonmuutoksen myötä, sillä ainakin mustatäplätokkon ja hopearuutan on oletettu hyötyvän vesien lämpenemisestä. Myös lisääntyvä satamaliikenne voi edistää lajien leviämistä, sillä lajit voivat siirtyä esimerkiksi laivojen painolastivesien mukana tai kiinnittyneenä veneiden tai laivojen pohjaan. Selvityksen mukaisesti myös uusien lajien yleistymisen voi suosia tai haitata alueella alkuperäisten kalalajien menestymistä. Maa- ja metsätalousministeriö pitää hyvänä, että vieraslajien osalta arvioinnissa on käytetty ajantasaisia taustatietolähteitä (mm. Kansallinen vieraslajistrategia sekä vieraslajiportaali). Ministeriölle jäi kuitenkin epäsel-

väksi, miten työ- ja elinkeinoministeriön vaatimien lisäselvitysten osoittamien vaikutusten ehkäiseminen vieraslajien osalta tullaan toteuttamaan.

Lisäselvityksen mukaan vaikutukset alueen kalastoon sekä kalastukseen näyttäisivät olevan paikoitellen merkittäviä. Kalastuksen Hanhikiven niemen läheisyydessä arvioitiin estyvän tai vaikeutuvan lämpimän jäähdytysveden vaikutuksesta. Suurimmat haitat kalastukselle esiintyvät aivan lämpimän jäähdytysveden purkukanavan edustalla, ja haitat pienentyvät asteittain siirryttäessä etäämmälle Hanhikiven niemestä. Kokonaisuutena vaikutukset kalastamiseen jäähdytysveden voimakkaiden vaikutusten alueella arvioidaan luokkaan ”suuri”. Lisäksi jäähdytysveden purkamisen seurauksena Hanhikiven niemen kärjessä sijaitsevan purkualueen ympäristöön ei muodostu jääpeitettä, jolloin Hanhikiven niemen ja Kultalanlahden edustalla sijaitsevilla talvikalastuspaikoilla jäältä tapahtuva kalastus tulee loppumaan. Vastaavasti myös etäämpänä sijaitsevilla alueilla jään oheneminen estää talvikalastusta ajoittain. Selvityksen mukaan ydinvoimalaitoksen ympärille perustetaan lisäksi oleskelu- ja liikkumiskieltoalue, jonka seurauksena kalastaminen Hanhikiven niemen rantavyöhykkeen verkko- ja rysäpaikoilla loppuu, sekä myös rannalta tapahtuva vapaa-ajankalastus alueella estyy.

Selvityksen mukaan erityisesti kalalajit, joilla on niin sanottu pelagiaalinen poikasvaihe, ovat vaarassa ajautua voimalan vedenottokanavaan. Lisäksi selvityksen mukaan lämpötilamuutoksista kärsivät eniten lajit, jotka ovat sopeutuneet kylmiin vesiin ja joiden mätimunat kehittyvät kylmissä vesissä talven aikana. Tämän perusteella alueen kalakannoissa ja lajien välisissä runsaussuhteissa tapahtuisi todennäköisesti muutoksia. Muutokset voivat olla paikallisesti suuria, mutta koko Perämeren mittakaavassa vaikutusten arvioidaan jäävän hyvin vähäisiksi. Toiminnalla ei arvioitu olevan merkittävää vaikutusta vaelluskalojen reitteihin eikä niiden pääsyyn kuttajokiinsa.

Maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä, että selvityksessä haitallisten vaikutusten ehkäisemisen ja lieventämisen toimenpiteiden osalta rakentamisen aikaisia vaikutuksia kalastukseen ja kalastoon seurataan asiasta vastaavan viranomaisen kanssa sovitun kalataloustarkkailuohjelman mukaisesti. Lisäksi on tärkeää, että selvityksen mukaisesti ammattikalastajille aiheutuvat haitat korvataan kalastajakohtaisesti. Ministeriölle jäi kuitenkin epäselväksi, miten työ- ja elinkeinoministeriön vaatimien uusien lisäselvitysten osoittamien vaikutusten ehkäiseminen kalaston sekä kalastuksen osalta tullaan toteuttamaan. Nämä olisi syytä tarkentaa arvioon.

Lisäksi ministeriö haluaa tuoda esille huolestuneisuutensa ydinvoimalan mahdollisen onnettomuustilanteen vaikutukset kansalliseen ruokaturvaan. Pohjanmaan laaja maaseutu on Suomessa keskeistä maataloustuotannon aluetta. Myös loppusijoituspaikan puuttuminen nähdään eräänä ongelmallisena näkökulmana.

Osastopäällikkö

Juha S. Niemelä

Neuvotteleva virkamies

Johanna Niemivuo-Lahti

Tämä lausunto on lähetetty vain sähköisenä. Allekirjoitettu lausunto on maa- ja metsätalousministeriön arkistossa.

TIEDOKSI Maa- ja metsätalousministeriön osastot